

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10726

Tarih : 26.02.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Ömer Faruk GERGERLİOĞLU
Kocaeli Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Anayasa
Tarih: 27-2-2025	Esas No: 2/2949

T B M M KANUNLAR VE KARARLAR BAKANLIĞI
26 Şubat 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
26 Şubat 2025
No: 1589858

GENEL GEREKÇE

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) İ t z   nde değişiklik yapılmasına dair bu teklif, yasama süreçlerinin daha demokratik, şeffaf ve katılımcı bir yapıya kavuşturulması amacıyla hazırlanmıştır. Teklifin temel hedefi, yasama faaliyetlerinin etkinliğini artırmak, sivil toplum kuruluşlarının (STK) sürece aktif katılımını sağlamak ve kanun tekliflerinin daha titiz bir şekilde ele alınmasını temin etmektir.

Mevcut İ t z   n 30. maddesinin ikinci fıkrası, komisyonların kamu kurumlarından uzman personel ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum temsilcilerini fikirlerini almak üzere çağırma yetkisini içermektedir. Ancak, bu düzenleme sivil toplum kuruluşlarının katılımını zorunlu kılmamaktadır. Demokratik toplumlarda, yasama süreçlerine sivil toplumun aktif katılımı, alınan kararların meşruiyeti ve toplum nezdinde kabul  açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, komisyonların kanun tekliflerini g r   rken, ilgili alanda faaliyet gösteren STK temsilcilerini davet etmeleri zorunlu hale getirilmiştir. Böylece, STK'ların bilgi ve deneyimlerinden faydalanılarak, kanunların daha kapsayıcı ve uygulanabilir olması hedeflenmektedir.

Ayrıca, davet edilen STK'ların, katıldıkları toplantıdan itibaren on gün içinde kanun teklifine ilişkin görüşlerini yazılı olarak komisyona sunmaları  ng r lm  tur. Bu düzenleme, STK'ların görüş ve önerilerinin yasama sürecine dahil edilmesini kolaylaştıracak ve kanun tekliflerinin daha geniş bir perspektifle değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Ancak, görüşlerin sunulmamı  olması, kanun teklifinin görüşülmesine engel teşkil etmeyecektir. Bu sayede, yasama sürecinin kesintiye uğramaması ve zamanında ilerlemesi sağlanacaktır.

İ t z   n 74. maddesine eklenen fıkra ile, bir kanun teklifiyle birden fazla kanunun hükümlerinde değişiklik yapılması, konu itibarıyla aralarında bağlantı bulunması ve birden fazla kanunda değişiklik yapılmasını gerektiren haller dışında sınırlandırılmıştır. Ayrıca, bir  er eve madde ile birden fazla maddede değişiklik yapılması engellenmiştir. Bu düzenlemelerin amacı, kanun tekliflerinin daha anlaşılır, şeffaf ve denetlenebilir olmasını sağlamaktır.

Tekliflerin kapsamının daraltılması, her bir kanun de i ikli inin kendi bağlamında detaylı bir şekilde incelenmesine imkan tanıyacaktır. Böylece, yasama sürecinde her bir değişiklik  nerisi ayrı ayrı değerlendirilecek ve olası hataların önüne geçilecektir. Ayrıca, bu düzenleme, yasama faaliyetlerinin daha sistematik ve düzenli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'na, bu koşullara uymayan teklifleri iade etme yetkisi verilmesi, İ t z  k hükümlerinin etkin bir şekilde uygulanmasını temin edecektir. Bu yetki, yasama süreçlerinin disiplinli ve kurallara uygun bir şekilde ilerlemesini sağlayacak, aynı zamanda tekliflerin niteliğini artıracaktır.

Bu İ t z  k de i ikli i teklifi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yasama faaliyetlerinin daha demokratik, şeffaf ve katılımcı bir yapıya kavuşmasını hedeflemektedir. Sivil toplum kuruluşlarının yasama süreçlerine aktif katılımının sağlanması ve kanun tekliflerinin daha titiz bir şekilde ele alınması, demokratik hukuk devletinin güçlenmesine önemli katkılar sunacaktır. Ayrıca, tekliflerin kapsamının belirli sınırlar içinde tutulması, yasama süreçlerinin daha düzenli ve etkin bir şekilde yürütülmesine imkan tanıyacaktır. Bu düzenlemelerin hayata geçirilmesiyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yasama faaliyetlerinin kalitesi ve verimliliği artacak, toplumun farklı kesimlerinin görüş ve  nerileri yasama süreçlerine daha etkin bir şekilde yansıtılacaktır.

Bu amaçlarla söz konusu “Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi” hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- İçtüzük değişikliği teklifi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yasama sürecine sivil toplum kuruluşlarının (STK) daha aktif ve sistematik katılımını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Mevcut düzenlemeler, komisyonların STK'ları ve uzmanları görüş almak üzere davet etme yetkisini içerse de, bu davetlerin zorunlu olmaması, yasama süreçlerinde toplumun farklı kesimlerinin görüşlerinin yeterince yansıtılmamasına yol açabilmektedir.

Teklif ile komisyonlara sevk edilen kanun tekliflerinin, ilgili alanlarda faaliyet gösteren STK'ların katılımı ile değerlendirilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Bu sayede yasama sürecinin şeffaflığı artırılacak, alınan kararların daha geniş toplumsal mutabakata dayanması sağlanacaktır. Komisyon Başkanı'nın, üyeler tarafından sunulan öneriler doğrultusunda davet edilecek STK'lara karar vermesi, sürecin etkin işlemesini temin edecektir.

Ayrıca, STK'ların toplantıya katıldıktan sonra on gün içinde yazılı görüş sunabilmeleri, tekliflerin daha derinlemesine değerlendirilmesine imk n tanıyacaktır. Ancak bu sürecin kanun teklifinin görüşülmesini geciktirmemesi için görüş sunulmaması durumunda dahi sürecin devam edeceği hükme bağlanmıştır. Bu değişiklik, yasama sürecinin demokratikleşmesi ve katılımcılığın artırılması için önemli bir adımdır.

MADDE 2- Bu düzenleme, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) yasama süreçlerinin daha düzenli ve şeffaf yürütülmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Mevcut uygulamada, bir kanun teklifiyle birden fazla kanunda değişiklik yapılması, yasama süreçlerinde belirsizlik yaratmakta ve tekliflerin ayrıntılı incelenmesini zorlaştırmaktadır.

Yeni düzenleme ile, yalnızca konu itibarıyla doğrudan bağlantılı olan durumlar dışında, bir teklifin birden fazla kanunu değiştirmesi engellenmektedir. Böylece, her bir kanun değişikliğinin kendi bağlamında ayrı ayrı tartışılması ve değerlendirilmesi sağlanacaktır. Ayrıca, bir  er eve madde ile birden fazla kanun hükmünde değişiklik yapılmasının önüne geçilerek yasaların daha öngörülebilir hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Bu kurallara uymayan teklifler TBMM Başkanı tarafından iade edilerek, yasama süreçlerinin sistematik, anlaşılır ve denetlenebilir şekilde yürütülmesine katkı sağlanacaktır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR İÇTÜZÜK TEKLİFİ

MADDE 1- 5/3/1973 tarihli ve 584 karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşğıdaki şekilde değıştirilmiş ve maddeye aşğıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Komisyonlar fikirlerini almak üzere kamu kurumlarından uzman personel ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum temsilcilerini çağırma yetkisine sahiptir.”

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen kanun tekliflerini görüşürken, teklifin konusu ile ilgili faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşu temsilcilerini davet etmek zorundadır. Davet edilecek sivil toplum kuruluşlarına, komisyon üyelerince sunulacak öneriler üzerine Komisyon Başkanı tarafından karar verilir.

Davet edilen sivil toplum kuruluşları, katıldıkları toplantıdan itibaren on gün içinde kanun teklifine ilişkin görüşlerini yazılı olarak Komisyona sunarlar. Görüşün sunulmamış olması kanun teklifinin görüşülmesine engel değildir.”

MADDE 2 – Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 74 üncü maddesine aşğıdaki fıkra eklenmiştir.

“Konu itibarıyla aralarında bağlantı bulunması nedeniyle birden fazla kanunda değışiklik yapılmasını gerektiren haller dışında bir teklif ile birden fazla kanunun hükümlerinde değışiklik yapılamaz. Bir çerçeve madde ile birden fazla maddede değışiklik yapılamaz. Bu koşullara uymayan teklifler Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından iade edilir.”

MADDE 3- Bu İktüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu İktüzük hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi yürütür.